

BS/3/2012

**O OSZCZĘDNOŚCIACH, JAKIE
RZĄD ZAMIERZA PRZEPROWADZIĆ
W NOWYM ROKU**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

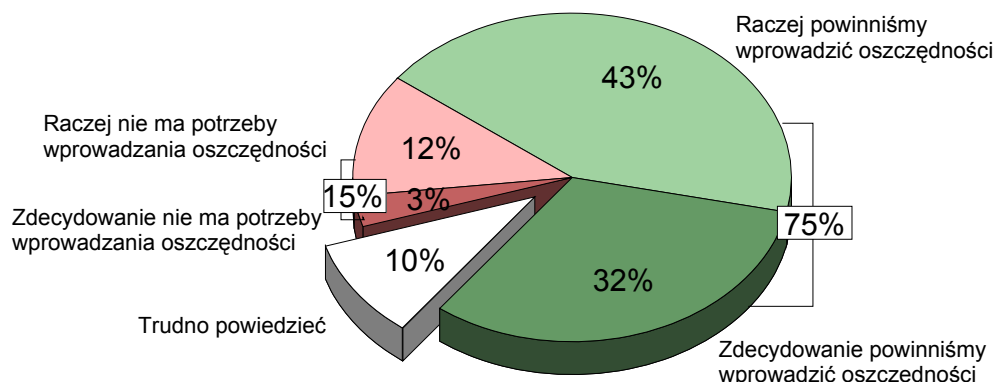
Do czasu ostatnich wyborów parlamentarnych dość skutecznie podtrzymywane było przekonanie, że mimo ogólnoświatowego kryzysu finansowego nasz kraj radzi sobie stosunkowo dobrze. Słynna stała się konferencja prasowa, na której premier Donald Tusk prezentował Polskę jako „zieloną wyspę”, która wśród krajów europejskich może się pochwalić wzrostem gospodarczym. Z różnych względów w ostatnich dwóch latach temat kryzysu finansowego w Europie i płynących z tego zagrożeń nie był pierwszoplanowym zagadnieniem w polskim dyskursie politycznym. Po ostatnich wyborach, a zwłaszcza po wystąpieniu programowym premiera, kwestia konieczności oszczędzania stała się jednym z głównych tematów poruszających Polaków. W ostatnim sondażu¹ zapytaliśmy ankietowanych o ocenę programu oszczędności, który w swoim exposé przedstawił premier Donald Tusk.

CZY TRZEBA ZACISKAĆ PASA

Trzy czwarte Polaków uważa, że sytuacja gospodarcza i kryzys finansowy w wielu państwach Unii Europejskiej uzasadniają konieczność wprowadzenia oszczędności budżetowych w naszym kraju (75%), w tym prawie jedna trzecia (32%) jest zdecydowanie przeświadczona, że w Polsce trzeba wprowadzić oszczędności. Tylko nieliczni ankietowani (15%) nie dostrzegają takiej konieczności, co dziesiąty zaś (10%) nie orientuje się lub nie ma zdania w tej sprawie.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (259) przeprowadzono w dniach 1 – 8 grudnia 2011 roku na liczącej 950 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. OSTATNIO W ZWIĄZKU Z KRYZYSEM POGARSZA SIĘ SYTUACJA FINANSOWA I BUDŻETOWA WIELU KRAJÓW UNII EUROPEJSKIEJ. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W POLSCE TAKŻE KONIECZNE SĄ OSZCZĘDNOŚCI I TZW. ZACISKANIE PASA, JEŚLI CHODZI O WYDATKI BUDŻETOWE, CZY TEŻ NIE MA JESZCZE POTRZEBY WPROWADZANIA OSZCZĘDNOŚCI?

O tym, że państwo musi wprowadzić program oszczędnościowy, by zrównoważyć budżet, w większości przekonani są zwolennicy wszystkich partii politycznych, których przedstawiciele zasiadają w parlamencie, z tym że relatywnie w najmniejszym stopniu wyborcy PiS, a w największym – sympatycy PO oraz SLD.

Tabela 1

Elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, w Polsce także konieczne są oszczędności i tzw. zaciskanie pasa, jeśli chodzi o wydatki budżetowe, czy też nie ma jeszcze potrzeby wprowadzania oszczędności?		
	Powinniśmy wprowadzić oszczędności	Nie ma potrzeby wprowadzania oszczędności	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	85	9	6
SLD	82	13	6
Ruch Palikota	80	18	2
PSL	77	15	8
PiS	69	23	8
Niezdecydowani	62	18	20
Nie głosujący	71	16	13

NA CZYM OSZCZĘDZAĆ

Z listy propozycji oszczędnościowych, które w swoim exposé przedstawił premier Donald Tusk, największe poparcie społeczne mają te, które można określić jako egalitarne. Chodzi o propozycje dotyczące zarówno likwidacji ulg dla najlepiej zarabiających, jak i przywilejów lub specjalnych praw dla niektórych grup zawodowych.

Niemal trzy czwarte Polaków (72%) uważa, że słuszna jest propozycja likwidacji Funduszu Kościelnego i objęcia księży powszechnym systemem ubezpieczeń, niewielu badanych jest temu przeciwnych (13%).

Prawie dwie trzecie respondentów (64%) akceptuje pomysł, by zlikwidować ulgę podatkową na dziecko dla rodzin zarabiających ponad 85 tys. zł rocznie, taki sam odsetek badanych (64%) zgadza się, by zlikwidować dla tej grupy dochodowej także tzw. becikowe (wobec odpowiednio 22% i 27% wyrażających sprzeciw). Niewiele mniej ankietowanych (61%) opowiada się za zniesieniem ulgi podatkowej dla twórców zarabiających rocznie z tytułu tej działalności ponad 85 tys. zł (przy 17% głosów sprzeciwu).

Ponad połowa Polaków (52%) akceptuje likwidację lub co najmniej poważne ograniczenie przywilejów emerytalnych niektórych grup zawodowych, np. służb mundurowych czy górników. Co drugi respondent (50%) zgadza się, by w ramach oszczędności budżetowych wprowadzić czasową zmianę zasad waloryzacji rent i emerytur – z procentowej na kwotową. Prawie połowa (47%) jest za tym, by wprowadzić obowiązek prowadzenia rachunkowości w rolnictwie, a w przyszłości doprowadzić do tego, by podatek rolny, który teraz płacą rolnicy, został zastąpiony podatkiem dochodowym. W przypadku tych trzech propozycji odsetek osób przeciwnych wprowadzeniu ich w życie wynosi około jednej czwartej (od 25% do 28%).

Ponad dwie piąte Polaków (44%) chciałoby, żeby rolnicy mający gospodarstwa większe niż 6 hektarów płacili składki na służbę zdrowia. Jednak w przypadku tego projektu relatywnie liczna (34%) jest grupa jego przeciwników.

Tabela 2

Premier Donald Tusk przedstawił plan oszczędności budżetowych. Proszę powiedzieć, które z poniższych propozycji zmian uważa Pan(i) za słuszne, a które za niesłuszne. Odpowiadając proszę posłużyć się 7-punktową skalą, na której „1” oznacza, że dane rozwiązanie jest Pana(i) zdaniem słuszne, a „7” – że niesłuszne		
Likwidacja Funduszu Kościelnego i objęcie księży powszechnym systemem ubezpieczeń		
Zdecydowanie słuszne (1)	63%	72%
Raczej słuszne (2+3)	9%	
Odpowiedź neutralna (4)	4%	
Raczej niesłuszne (5+6)	4%	13%
Zdecydowanie niesłuszne (7)	9%	
Trudno powiedzieć	11%	
Likwidacja ulgi podatkowej na dziecko dla rodzin zarabiających ponad 85 tys. zł rocznie, a jednocześnie podwyższenie ulgi na trzecie i kolejne dziecko		
Zdecydowanie słuszne (1)	50%	64%
Raczej słuszne (2+3)	14%	
Odpowiedź neutralna (4)	7%	
Raczej niesłuszne (5+6)	6%	22%
Zdecydowanie niesłuszne (7)	16%	
Trudno powiedzieć	7%	
Likwidacja tzw. becikowego dla rodzin, których roczny dochód przekracza 85 tys. zł		
Zdecydowanie słuszne (1)	53%	64%
Raczej słuszne (2+3)	11%	
Odpowiedź neutralna (4)	4%	
Raczej niesłuszne (5+6)	6%	27%
Zdecydowanie niesłuszne (7)	21%	
Trudno powiedzieć	5%	
Likwidacja ulgi podatkowej dla twórców zarabiających rocznie z tytułu tej działalności ponad 85 tys. zł		
Zdecydowanie słuszne (1)	48%	61%
Raczej słuszne (2+3)	13%	
Odpowiedź neutralna (4)	7%	
Raczej niesłuszne (5+6)	6%	17%
Zdecydowanie niesłuszne (7)	11%	
Trudno powiedzieć	15%	
Likwidacja lub ograniczenie przywilejów emerytalnych niektórych grup zawodowych m.in. służb mundurowych i górników		
Zdecydowanie słuszne (1)	37%	52%
Raczej słuszne (2+3)	15%	
Odpowiedź neutralna (4)	9%	
Raczej niesłuszne (5+6)	9%	28%
Zdecydowanie niesłuszne (7)	19%	
Trudno powiedzieć	11%	
Czasowa zmiana zasad waloryzacji rent i emerytur – zamiast wzrostu procentowego wzrost o konkretną kwotę		
Zdecydowanie słuszne (1)	39%	50%
Raczej słuszne (2+3)	11%	
Odpowiedź neutralna (4)	9%	
Raczej niesłuszne (5+6)	8%	25%
Zdecydowanie niesłuszne (7)	17%	
Trudno powiedzieć	16%	

Tabela 2 (cd.)

Obowiązek prowadzenia rachunkowości w rolnictwie oraz zastąpienie w przyszłości podatku rolnego podatkiem dochodowym		
Zdecydowanie słuszne (1)	35%	47%
Raczej słuszne (2+3)	12%	
Odpowiedź neutralna (4)	7%	
Raczej niesłuszne (5+6)	6%	26%
Zdecydowanie niesłuszne (7)	20%	
Trudno powiedzieć	20%	
Wprowadzenie odpłatności za korzystanie ze służby zdrowia przez rolników mających gospodarstwa większe niż 6 hektarów		
Zdecydowanie słuszne (1)	34%	44%
Raczej słuszne (2+3)	10%	
Odpowiedź neutralna (4)	8%	
Raczej niesłuszne (5+6)	8%	34%
Zdecydowanie niesłuszne (7)	26%	
Trudno powiedzieć	14%	
Zwiększenie podatków od kopaliny wydobywanych w Polsce: miedzi, srebra i – w przyszłości – gazu łupkowego		
Zdecydowanie słuszne (1)	30%	42%
Raczej słuszne (2+3)	12%	
Odpowiedź neutralna (4)	9%	
Raczej niesłuszne (5+6)	10%	27%
Zdecydowanie niesłuszne (7)	17%	
Trudno powiedzieć	22%	
Zwiększenie składki rentowej w części płaconej przez pracodawców		
Zdecydowanie słuszne (1)	24%	34%
Raczej słuszne (2+3)	10%	
Odpowiedź neutralna (4)	11%	
Raczej niesłuszne (5+6)	12%	42%
Zdecydowanie niesłuszne (7)	30%	
Trudno powiedzieć	13%	
Likwidacja ulgi podatkowej na internet		
Zdecydowanie słuszne (1)	16%	23%
Raczej słuszne (2+3)	7%	
Odpowiedź neutralna (4)	8%	
Raczej niesłuszne (5+6)	11%	58%
Zdecydowanie niesłuszne (7)	47%	
Trudno powiedzieć	11%	
Podwyższenie wieku, w którym mężczyźni będą mogli przechodzić na emeryturę – z 65 do 67 lat		
Zdecydowanie słuszne (1)	8%	14%
Raczej słuszne (2+3)	6%	
Odpowiedź neutralna (4)	4%	
Raczej niesłuszne (5+6)	8%	79%
Zdecydowanie niesłuszne (7)	71%	
Trudno powiedzieć	3%	
Podwyższenie wieku, w którym kobiety będą mogły przechodzić na emeryturę – z 60 do 67 lat		
Zdecydowanie słuszne (1)	5%	8%
Raczej słuszne (2+3)	3%	
Odpowiedź neutralna (4)	3%	
Raczej niesłuszne (5+6)	6%	87%
Zdecydowanie niesłuszne (7)	81%	
Trudno powiedzieć	2%	

Polacy rzadziej akceptują wprowadzanie dodatkowych podatków niż oszczędzanie kosztem „bogaty”. Tylko nieco ponad dwie piąte badanych (42%) zgadza się, by zwiększyć odprowadzane do budżetu podatki od wydobywanych w Polsce kopalin, takich jak miedź, srebro czy – w przyszłości – gaz łupkowy. Temu pomysłowi sprzeciwia się ponad jedna czwarta ankietowanych (27%), a stosunkowo wielu (22%) nie ma wyrobionego zdania w tej kwestii. Tylko jedna trzecia badanych (34%) zgadza się, by pracodawcy odprowadzali większą składkę rentową, ponad dwie piąte zaś (42%) uważa to za niesłuszne. Ponad połowa respondentów (58%) jest przeciwna temu, by zlikwidowana została ulga na internet, jej likwidację akceptuje tylko niespełna jedna czwarta (23%). Największy sprzeciw wywołała jednak, jak można było się spodziewać, propozycja podwyższenia wieku emerytalnego – większy w przypadku kobiet niż mężczyzn. Aż 87% ankietowanych sądzi, że podwyższenie (do 65 roku życia) wieku, kiedy kobiety mogłyby przechodzić na emeryturę, jest niesłuszne, tylko nieliczni (8%) akceptują to rozwiązanie. Ponad trzy czwarte badanych (79%) uważa też za niesłuszne podwyższenie (do 67 roku życia) wieku emerytalnego mężczyzn. Wydaje się więc, że wyniki ewentualnego referendum w tej sprawie – jeśli obecnie by je przeprowadzono – byłyby jednoznaczne.

Badani nie akceptują przede wszystkim tych propozycji, które uznają za najbardziej bolesne i trudne dla ogółu Polaków, a także dla siebie samych. Tylko niewiele mniej respondentów wyraża przekonanie, że podwyższenie wieku emerytalnego będzie dla Polaków najbardziej bolesną zmianą, co osądza ten projekt krytycznie i uważa, że jest on niesłuszny. O tym, że najbardziej dotkliwie dla Polaków będzie podwyższenie wieku emerytalnego, przeświadczona jest zdecydowana większość ankietowanych (80% w przypadku kobiet i 73% w przypadku mężczyzn). Opinie o pozostałych kwestiach są mniej jednoznaczne i nieco bardziej zróżnicowane. Po 20% badanych jest zdania, że do najbardziej dotkliwych zmian należeć będzie wprowadzenie odpłatności za korzystanie ze służby zdrowia przez rolników, a także zwiększenie wymiaru składki rentowej płaconej przez pracodawców. Nieco rzadziej respondenci wskazywali jako najbardziej bolesne dla Polaków reformy oszczędnościowe rządu: obowiązek prowadzenia rachunkowości w gospodarstwach rolnych i zastąpienie w przyszłości podatku rolnego dochodowym (17%), likwidację przywilejów emerytalnych niektórych grup zawodowych oraz likwidację ulgi na internet (po 16%). Nieco mniej badanych uważa, że Polacy boleśnie odczują likwidację ulgi podatkowej

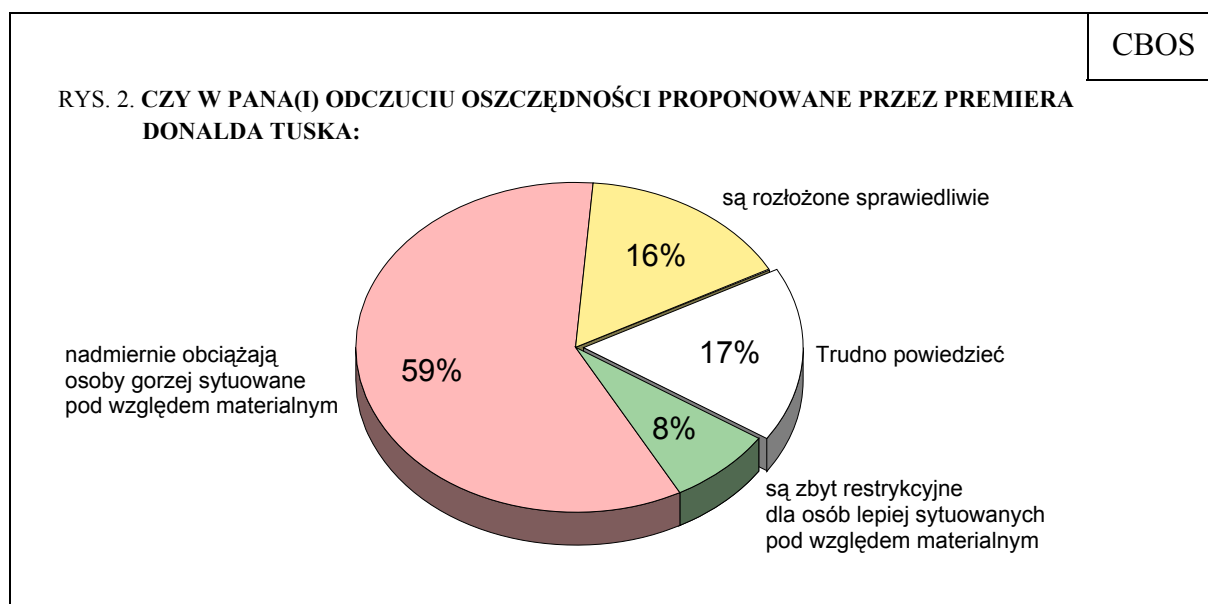
na dziecko, a także tzw. becikowego dla dobrze zarabiających (odpowiednio: 14% i 13%) oraz zmianę zasad waloryzacji rent i emerytur (14%). Najmniej odczuwalne dla ogółu Polaków będzie – w ocenie ankietowanych – zwiększenie podatków od kopalin (7%), likwidacja Funduszu Kościelnego i objęcie księży powszechnym systemem ubezpieczeń (6%), a także likwidacja możliwości odpisywania od podstawy podatku wyższych kosztów uzyskania przychodu przez twórców zarabiających rocznie z tytułu tej działalności ponad 85 tys. zł (3%).

Badani są w większym stopniu przekonani, że oszczędności proponowane przez rząd boleśnie dotkną ogół Polaków, niż przewidują, że konkretne projekty oszczędnościowe będą dotkliwe dla ich własnego budżetu. Uznawane niemal powszechnie za najbardziej bolesne dla Polaków podwyższenie wieku emerytalnego jako dotkliwe dla siebie osobiście i swojej rodziny uznaje 64% badanych w przypadku, gdy zmiana dotyczy kobiet, i 56% – gdy dotyczy mężczyzn. Podobnie niższe są odsetki wskazań w innych kwestiach. Lista proponowanych przez rząd reform ocenianych pod kątem „strat” indywidualnych różni się od listy „strat” zbiorowych przede wszystkim wyższą pozycją projektu likwidacji ulgi podatkowej na internet, którą jako bolesną dla siebie określa 22% badanych (w przypadku ogółu Polaków – 16%). Można sądzić, że taka różnica ocen wynika z powszechności wykorzystywania tej ulgi oraz jej konkretności. Będzie to realne ograniczenie możliwości pomniejszenia podatków dla każdego podatnika indywidualnie, a nie tylko dla wybranych grup, i do tego dotyczące najbliższego roku podatkowego, a nie zmiana w dalszej przyszłości. Podobnie konkretnie, choć mniej wyraźnie, postrzegana jest zmiana zasad waloryzacji rent i emerytur (12% w przypadku indywidualnym wobec 14% w przypadku ogółu Polaków).

	CBOS
Jak Pan(i) sądzi, które z propozycji po wprowadzeniu w życie będą najbardziej boleśnie odczuwane:	
– przez ogół Polaków	
Podwyższenie wieku, w którym kobiety będą mogły przechodzić na emeryturę – z 60 do 67 lat	80%
Podwyższenie wieku, w którym mężczyźni będą mogli przechodzić na emeryturę – z 65 do 67 lat	73%
Wprowadzenie odpłatności za korzystanie ze służby zdrowia przez rolników mających gospodarstwa większe niż 6 hektarów	20%
Zwiększenie składki rentowej w części płaconej przez pracodawców	20%
Obowiązek prowadzenia rachunkowości w rolnictwie oraz zastąpienie w przyszłości podatku rolnego podatkiem dochodowym	17%
Likwidacja lub ograniczenie przywilejów emerytalnych niektórych grup zawodowych m.in. służb mundurowych i górników	16%
Likwidacja ulgi podatkowej na internet	16%
Likwidacja ulgi podatkowej na dziecko dla rodzin zarabiających ponad 85 tys. zł rocznie, a jednocześnie podwyższenie ulgi na trzecie i kolejne dziecko	14%
Czasowa zmiana zasad waloryzacji rent i emerytur – zamiast wzrostu procentowego wzrost o konkretną kwotę	14%
Likwidacja tzw. becikowego dla rodzin, których roczny dochód przekracza 85 tys. zł	13%
Zwiększenie podatków od kopaliny wydobywanych w Polsce: miedzi, srebra i – w przyszłości – gazu łupkowego	7%
Likwidacja Funduszu Kościelnego i objęcie księży powszechnym systemem ubezpieczeń	6%
Likwidacja ulgi podatkowej dla twórców zarabiających rocznie z tytułu tej działalności ponad 85 tys. zł	3%
– przez Pana(ia) osobiście i Pana(i) rodzinę	
Podwyższenie wieku, w którym kobiety będą mogły przechodzić na emeryturę – z 60 do 67 lat	64%
Podwyższenie wieku, w którym mężczyźni będą mogli przechodzić na emeryturę – z 65 do 67 lat	56%
Likwidacja ulgi podatkowej na internet	22%
Zwiększenie składki rentowej w części płaconej przez pracodawców	14%
Czasowa zmiana zasad waloryzacji rent i emerytur - zamiast wzrostu procentowego wzrost o konkretną kwotę	12%
Likwidacja ulgi podatkowej na dziecko dla rodzin zarabiających ponad 85 tys. zł rocznie, a jednocześnie podwyższenie ulgi na trzecie i kolejne dziecko	9%
Wprowadzenie odpłatności za korzystanie ze służby zdrowia przez rolników mających gospodarstwa większe niż 6 hektarów	9%
Obowiązek prowadzenia rachunkowości w rolnictwie oraz zastąpienie w przyszłości podatku rolnego podatkiem dochodowym	7%
Likwidacja tzw. becikowego dla rodzin, których roczny dochód przekracza 85 tys. zł	6%
Likwidacja lub ograniczenie przywilejów emerytalnych niektórych grup zawodowych m.in. służb mundurowych i górników	6%
Zwiększenie podatków od kopaliny wydobywanych w Polsce: miedzi, srebra i – w przyszłości – gazu łupkowego	4%
Likwidacja Funduszu Kościelnego i objęcie księży powszechnym systemem ubezpieczeń	1%
Likwidacja ulgi podatkowej dla twórców zarabiających rocznie z tytułu tej działalności ponad 85 tys. zł	1%
Żadna	15%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać więcej niż jedną propozycję

Tezę o egalitaryzmie polskiego społeczeństwa po raz kolejny potwierdzają odpowiedzi na pytanie o kwestię sprawiedliwego rozłożenia proponowanych zmian oszczędnościowych. Większość ankietowanych (59%) jest zdania, że projekt oszczędności budżetowych przedstawiony przez premiera nadmiernie dotyka tę część społeczeństwa, która jest najgorzej sytuowana. Tylko co szósty respondent (16%) uważa, że proponowane oszczędności są rozłożone w miarę sprawiedliwie, a co dwunasty (8%) ujmuje się za osobami lepiej sytuowanymi, których dotyczą – poza odnoszącymi się do wszystkich – jeszcze trzy z proponowanych przez premiera ograniczeń.

Proponowane zmiany za najbardziej restrykcyjne dla osób najbiedniejszych częściej niż inni uznają ankietowani mający od 45 do 64 lat, badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym i średnim oraz mieszkańcy miast do 100 tys. ludności. Z kolei jako sprawiedliwe częściej niż inni postrzegają je respondenci w wieku 25–34 lata, z wykształceniem wyższym oraz mieszkańcy miast liczących 101 tys. i więcej ludności, w tym szczególnie największych, ponadpółmilionowych, aglomeracji.

Na ocenę sprawiedliwości rozłożenia proponowanych oszczędności wpływają także, co oczywiste, uzyskiwane dochody. Jednak nawet wśród respondentów najlepiej zarabiających oraz uznających swoje warunki materialne za dobre ponad połowa uważa, że proponowane przez premiera oszczędności nadmiernie obciążają osoby gorzej sytuowane.

Tabela 3

	Czy w Pana(i) odczuciu oszczędności proponowane przez premiera Donalda Tuska:			
	są rozłożone sprawiedliwie	nadmiernie obciążają osoby gorzej sytuowane	są zbyt restrykcyjne dla osób lepiej sytuowanych	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Deklarowane dochody na osobę w rodzinie				
Do 500 zł	10	71	5	15
501-750	11	61	9	19
751-1000	13	60	12	16
1001-1500	16	61	9	14
Powyżej 1500 zł	25	51	9	15
Ocena własnych warunków materialnych				
Złe	8	68	6	17
Średnie	14	62	8	16
Dobre	23	53	8	17

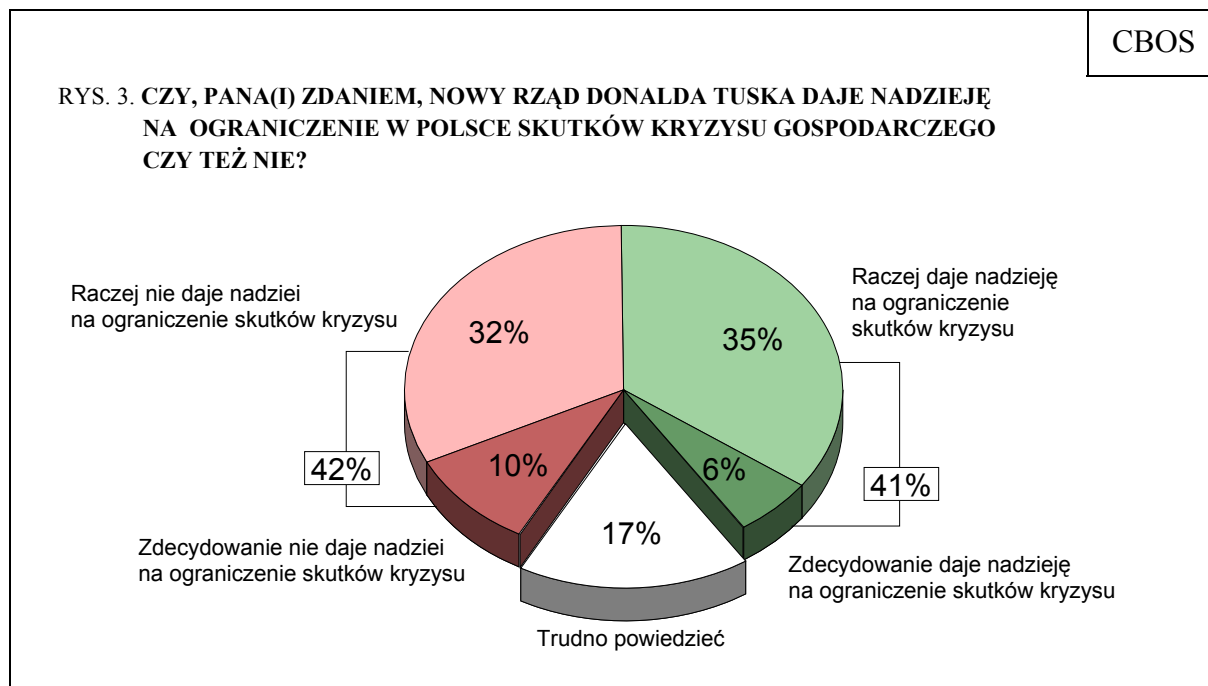
Tylko nieco ponad jedna trzecia wyborców głównej partii rządzącej uważa, że obciążenia związane z planem oszczędnościowym rządu są rozłożone w miarę równomierne i sprawiedliwie, niemal połowa zaś ma przeciwne zdanie na ten temat. Zwolennicy pozostałych partii politycznych, a także niezdecydowani oraz niebiorący udziału w wyborach w większości sądzą, że plan oszczędnościowy rządu obciąża przede wszystkim budżety osób gorzej sytuowanych.

Tabela 4

Elektoraty	Czy w Pana(i) odczuciu oszczędności proponowane przez premiera Donalda Tuska:			
	są rozłożone sprawiedliwie	nadmiernie obciążają osoby gorzej sytuowane	są zbyt restrykcyjne dla osób lepiej sytuowanych	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	35	46	6	14
PSL	17	64	6	13
Ruch Palikota	13	68	10	8
SLD	10	62	16	12
PiS	8	66	11	16
Niezdecydowani	3	66	5	26
Niegłosujący	12	62	8	18

CZY TO WYSTARCZY, BY UCHRONIĆ SIĘ PRZED KRYZYSEM?

Polacy niejednoznacznie oceniają skład nowego rządu Donalda Tuska pod kątem wiarygodności jego członków i ich przygotowania do walki z kryzysem. W zasadzie tyle samo badanych jest zdania, że nowy rząd daje nadzieję na skuteczną ochronę przed drugą falą kryzysu w Europie (41%), co uważa, że nie przynosi takich nadziei (42%).

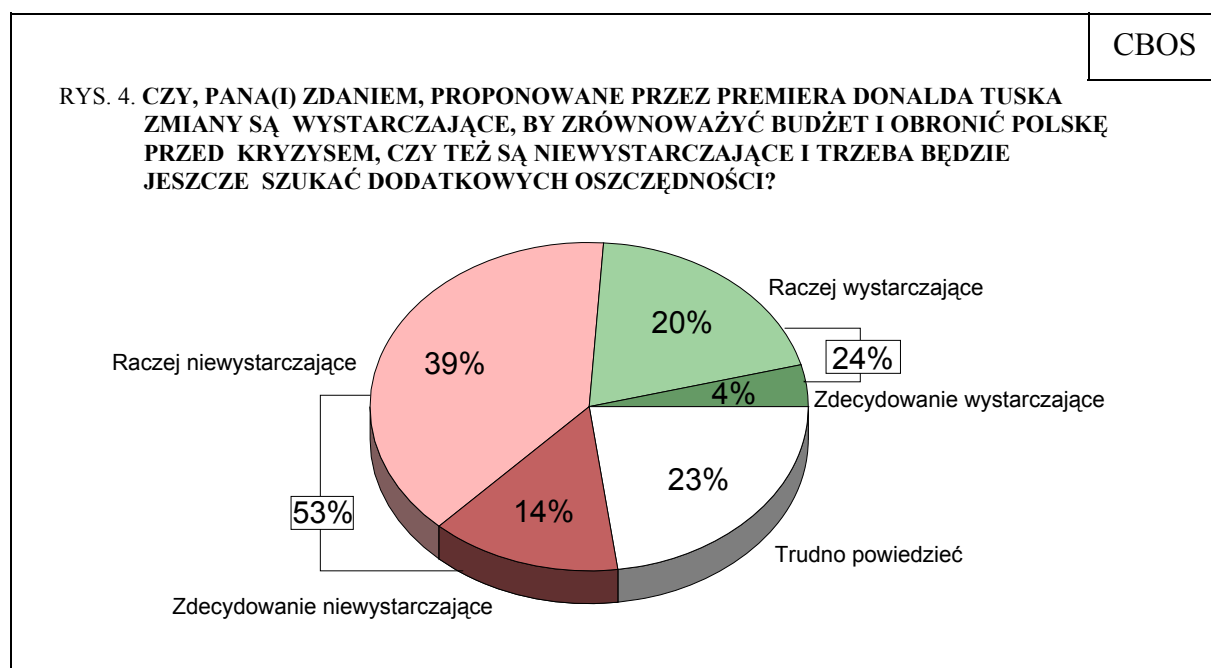

Obecny rząd ma wiernych zwolenników przede wszystkim wśród zadeklarowanych wyborców głównej partii rządzącej. Ponad trzy czwarte elektoratu PO (77%) uważa, że nowy rząd Donalda Tuska jest dobrze skonstruowany, jeśli chodzi o odporność na kryzys. Wśród zwolenników współkoalicjanta (PSL) tylko niespełna połowa (49%) podziela przekonanie, że nowy rząd daje nadzieję na ograniczenie w Polsce skutków kryzysu finansowego. W elektoratach pozostałych partii, a także wśród wyborców niezdecydowanych, na kogo głosować, przeważa opinia, że obecny gabinet nie daje gwarancji, że Polska poradzi sobie ze skutkami kryzysu finansowego w Europie. Relatywnie mniej wymagający są wyborcy SLD, najbardziej krytyczni zaś pozostają sympatycy PiS. Antykryzysowe kompetencje nowego rządu dostrzega tylko co szósty wyborca PiS, natomiast trzy czwarte uważa, że pod tym względem rząd Donalda Tuska się nie sprawdzi.

Tabela 5

Elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, nowy rząd Donalda Tuska daje nadzieję na ograniczenie w Polsce skutków kryzysu gospodarczego czy też nie?		
	Daje nadzieję na ograniczenie skutków kryzysu	Nie daje nadziei na ograniczenie skutków kryzysu	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	77	15	8
PSL	49	32	20
SLD	43	54	3
Ruch Palikota	32	61	7
PiS	17	75	8
Niezdecydowani	23	51	27
Niegłosujący	32	46	22

Jednocześnie intuicja podpowiada Polakom, że zmiany proponowane przez rząd mogą się okazać niewystarczające, by w 2012 roku zrównoważyć budżet i utrzymać w sumie nie najgorszy poziom zaufania rynków finansowych do naszego kraju. Ponad połowa ankietowanych (53%) przewiduje, że oszczędności proponowane przez rząd okażą się niewystarczające i trzeba będzie jeszcze bardziej zacisnąć pasa – zwiększyć ograniczenia w proponowanych już dziedzinach lub szukać oszczędności w innych sferach gospodarki. Przekonanie, że program oszczędnościowy przedstawiony przez premiera w exposé jest wystarczający, by w tym roku utrzymać deficyt budżetu państwa na dopuszczalnym poziomie, wyraża tylko jedna czwarta ankietowanych (24%).

O tym, że trzeba będzie jeszcze zaostrzyć plany oszczędnościowe, przeświadczona jest połowa zwolenników PO, nieco ponad jedna trzecia zaś przewiduje, że proponowane przez premiera zmiany są wystarczające, by zrównoważyć budżet i uchronić Polskę przed kryzysem. W elektoratach pozostałych ugrupowań przewaga osób przekonanych, że proponowane zmiany są niewystarczające, jest jeszcze większa.

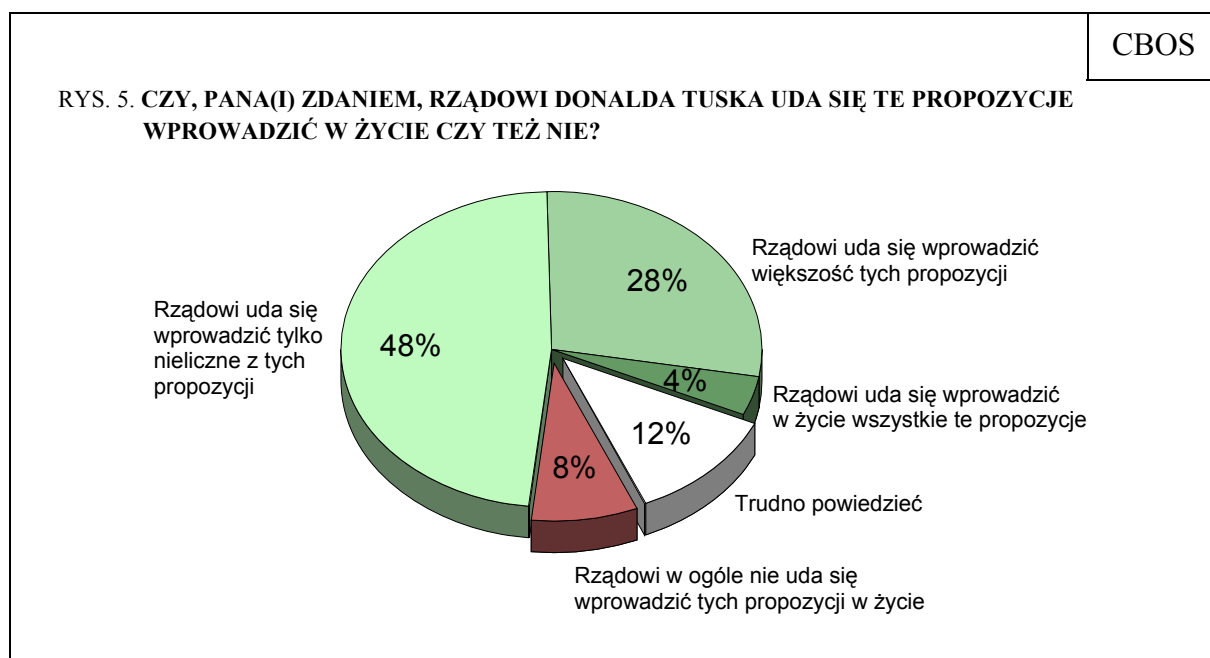
Tabela 6

Elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, proponowane przez premiera Donalda Tuska zmiany są wystarczające, by zrównoważyć budżet i obronić Polskę przed kryzysem, czy też są niewystarczające i trzeba będzie jeszcze szukać dodatkowych oszczędności?		
	Wystarczające	Niewystarczające	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	36	50	14
PSL	30	49	21
Ruch Palikota	27	63	10
SLD	23	67	10
PiS	17	63	20
Niezdecydowani	10	56	34
Niegłosujący	21	49	31

Taki układ odpowiedzi może świadczyć o tym, że Polacy nie tyle przestraszyli się kryzysu, ponieważ z ust premiera usłyszeli o konieczności oszczędzania, ile raczej dostrzegli, że kryzys stanowi realne zagrożenie, choć w Polsce nie jest jeszcze odczuwany tak boleśnie, jak w niektórych krajach. Wydaje się, iż Polacy uwierzyli, że kryzys puka do drzwi, a nawet – choć tylko jedną nogą – już przekroczył próg. Zatem – używając tej metafory – drzwi nie da się już przed nim zamknąć, nie da się pozostawać obok. W związku z tym wszystko może się zdarzyć – w sferze możliwości jest także scenariusz węgierski czy nawet grecki. I chyba właśnie przykład tych krajów sprawił, że dla Polaków kryzys przestał być bliżej nieokreśloną zapowiedzią czy też czymś odległym, ale stał się elementem rzeczywistości, z którą każdy rząd – niezależnie od tego, kto by rządził – musiałby sobie radzić. Być może przyjęcie takiej definicji sytuacji powoduje, że gabinet Donalda Tuska ma wciąż u wielu Polaków kredyt zaufania zadziwiający opozycję. I mimo pogarszających się wskaźników cieszy się relatywnie sporym poparciem.

Polacy pozostają nie tylko sceptyczni wobec pakietu proponowanych przez rząd oszczędności i uważają, że może się on okazać niewystarczający, ale są też zdania, że rządowi może być trudno wprowadzić w życie wszystkie zaprojektowane oszczędności. Polacy powątpiewają, czy rząd wykaże się odpowiednią determinacją lub będzie miał odpowiednią siłę polityczną (albo jedno i drugie), by zrealizować wszystkie punkty programu

oszczędnościowego. Blisko połowa ankieterów (48%) jest zdania, że rządowi uda się przeprowadzić tylko nieliczne z propozycji przedstawionych przez premiera w exposé, dalsze 8% uważa, że rządowi w ogóle nie uda się wprowadzić tych zmian w życie. W sumie zatem ponad połowa Polaków sceptycznie ocenia siłę polityczną obecnego gabinetu i jego możliwości przeprowadzania zaplanowanych zmian. Nieco ponad jedna czwarta respondentów (28%) uważa, że rządowi uda się zrealizować większość propozycji przedstawionych przez premiera, a zaledwie czterech na stu (4%) jest zdania, że zrealizuje je wszystkie.

Największymi optymistami, jeśli chodzi o ocenę możliwości realizacji zamierzeń oszczędnościowych rządu, są zwolennicy głównej partii rządzącej. Jednak nawet wśród nich najczęstsze jest przekonanie, że rządowi uda się wprowadzić w życie tylko niektóre punkty programu oszczędnościowego (47%), mniejsza grupa (41%) sądzi, że rząd zrealizuje większą ich część, a tylko nieliczni (4%) są zdania, że uda mu się zrealizować wszystkie. Siłę polityczną rządu oraz umiejętności perswazji wobec współkoalicjanta, a także zainteresowanych grup zawodowych i społecznych w najczarniejszych barwach widzą wyborcy PiS i SLD.

Tabela 7

Elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, rządowi Donalda Tuska uda się te propozycje wprowadzić w życie czy też nie?				
	Uda się wprowadzić wszystkie propozycje	Uda się wprowadzić większość propozycji	Uda się wprowadzić tylko niektóre z tych propozycji	W ogóle nie uda się wprowadzić tych propozycji	Trudno powiedzieć
	w procentach				
PO	4	41	47	4	4
PSL	2	32	46	10	10
Ruch Palikota	0	29	58	10	4
SLD	6	17	61	10	7
PiS	3	17	60	9	12
Niezdecydowani	10	17	35	8	30
Niegłosujący	4	24	47	10	15

★

★

★

Polacy są zdania, że stan europejskiej gospodarki i kryzys finansowy uzasadniają konieczność wprowadzenia oszczędności budżetowych. Sytuacja finansowa i gospodarcza w Europie jest bardzo trudna, zapewne dlatego Polacy uznają kryzys za fakt, z którym trzeba sobie radzić. Wydaje się, że rząd Donalda Tuska ma pod tym względem pewną swobodę manewru, lecz jego dobra passa może zostać przerwana, jeśli okaże się, że sobie z jakimś problemem nie radzi.

Z projektów przedstawionych przez premiera największe poparcie społeczne mają: propozycja likwidacji Funduszu Kościelnego i objęcia księży powszechnym systemem ubezpieczeń, likwidacja ulgi podatkowej na dziecko oraz tzw. becikowego dla rodzin, których roczny dochód przekracza 85 tys. zł, a także zniesienie ulgi podatkowej dla najlepiej zarabiających twórców. Ponad połowa Polaków akceptuje likwidację przywilejów emerytalnych niektórych grup zawodowych, m.in. służb mundurowych i górników, oraz zgadza się, by wprowadzić czasową zmianę zasad waloryzacji rent i emerytur – z procentowej na kwotową. Stosunkowo wielu przeciwników ma natomiast pomysł likwidacji ulgi na internet. Największy sprzeciw budzi projekt podwyższenia wieku emerytalnego.

Polacy są pesymistami, jeśli chodzi o skuteczność rządowego planu oszczędności. Ponad połowa ankietowanych przewiduje, że oszczędności proponowane przez rząd okażą się niewystarczające, by w 2012 roku zrównoważyć budżet, i w związku z tym trzeba będzie szukać kolejnych oszczędności. Ponadto ankietowani są zdania, że rząd nie będzie miał takiej siły politycznej, by wprowadzić w życie wszystkie punkty swojego programu oszczędnościowego. Niespełna połowa uważa, że rządowi uda się wprowadzić tylko niektóre z tych propozycji, o realizacji większości jest przekonana nieco ponad jedna czwarta, a jedynie nieliczni przewidują wdrożenie całego pakietu oszczędności.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Ostatnio w związku z kryzysem pogarsza się sytuacja finansowa i budżetowa wielu krajów Unii Europejskiej. Czy, Pana(i) zdaniem, w Polsce także konieczne są oszczędności i tzw. zaciskanie pasa, jeśli chodzi o wydatki budżetowe, czy też nie ma jeszcze potrzeby wprowadzania oszczędności?				Liczba osób
		Zdecydowanie powinniśmy wprowadzić oszczędności	Raczej powinniśmy wprowadzić oszczędności	Nie ma potrzeby wprowadzania oszczędności	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		32	43	15	10	945
Płeć	Mężczyźni	36	40	17	8	441
	Kobiety	28	47	13	12	504
Wiek	18-24 lata	19	60	14	6	124
	25-34	43	39	12	6	172
	35-44	31	46	15	8	152
	45-54	30	44	16	10	139
	55-64	31	42	18	9	179
	65 lat i więcej	32	34	13	20	180
Miejsce zamieszkania	Wieś	28	47	12	13	348
	Miasto do 20 tys.	28	45	16	10	130
	20-100 tys.	33	45	13	9	198
	101-500 tys.	30	38	24	8	151
	501 tys. i więcej mieszk.	46	37	12	5	119
Wykształcenie	Podstawowe	26	37	16	21	214
	Zasadnicze zawodowe	28	45	18	9	230
	Średnie	31	47	14	8	329
	Wyższe	44	43	9	4	172
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	41	45	9	5	89
	Średni personel, technicy	28	51	17	5	35
	Pracownicy adm.-biurowi	36	53	8	3	47
	Pracownicy usług	29	42	19	10	65
	Robotnicy wykwalifikowani	32	49	14	5	119
	Robotnicy niewykwalifik.	34	41	18	7	50
	Rolnicy	24	53	13	10	50
	Pracujący na własny rach.	58	31	7	3	40
Bierni zawodowo	Renciści	22	31	23	24	61
	Emeryci	33	35	16	17	216
	Uczniowie i studenci	15	67	8	9	72
	Bezrobotni	28	45	23	4	58
	Gospodynie domowe i inni	36	33	15	16	44
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	36	46	11	7	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	31	49	18	2	76
	sekt. pryw. poza rolnict.	36	46	12	6	212
	prywatnym gosp. rolnym	27	51	13	8	38
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	33	36	20	11	133
	501-750	26	48	16	10	113
	751-1000	24	51	14	11	126
	1001-1500	35	40	16	9	149
	Powyżej 1500 zł	40	41	15	4	203
Ocena własnych war. mater.	Złe	31	30	20	18	150
	Średnie	26	47	16	12	433
	Dobre	39	45	11	5	362
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	19	48	21	11	56
	Raz w tygodniu	35	41	12	12	442
	1-2 razy w miesiącu	27	52	12	8	145
	Kilka razy w roku	30	40	20	9	198
	W ogóle nie uczestniczy	33	43	16	8	105
Poglądy polityczne	Lewica	33	42	19	6	134
	Centrum	36	48	10	6	314
	Prawica	35	42	16	7	262
	Trudno powiedzieć	22	39	17	22	235

Tabela 2

		Czy w Pana(i) odczuciu oszczędności proponowane przez premiera Donalda Tuska:				Liczba osób
		są rozłożone sprawiedliwie	nadmiernie obciążają osoby gorzej sytuowane pod względem materialnym	są zbyt restrykcyjne dla osób lepiej sytuowanych pod względem materialnym	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		16	59	8	17	945
Płeć	Mężczyźni	22	57	7	14	442
	Kobiety	12	61	8	19	502
Wiek	18-24 lata	16	60	9	15	124
	25-34	21	52	13	15	170
	35-44	18	59	5	18	151
	45-54	18	64	4	14	138
	55-64	14	68	8	10	179
	65 lat i więcej	13	55	7	26	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	13	59	9	19	349
	Miasto do 20 tys.	14	67	5	14	131
	20-100 tys.	13	63	6	18	197
	101-500 tys.	20	58	8	14	151
	501 tys. i więcej mieszk.	30	48	8	14	117
Wykształcenie	Podstawowe	11	57	10	22	216
	Zasadnicze zawodowe	10	66	7	17	230
	Średnie	16	62	6	15	329
	Wyższe	31	49	8	12	171
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	32	50	10	8	88
	Średni personel, technicy	25	58	11	7	35
	Pracownicy adm.-biurowi	11	70	6	13	47
	Pracownicy usług	9	61	7	24	65
	Robotnicy wykwalifikowani	15	64	7	14	118
	Robotnicy niewykwalifik.	12	64	8	16	50
	Rolnicy	24	54	3	20	51
	Pracujący na własny rach.	20	59	6	15	39
Bierni zawodowo	Renciści	10	62	10	18	61
	Emeryci	13	58	7	22	217
	Uczniowie i studenci	20	59	7	14	72
	Bezrobotni	12	61	10	17	58
	Gospodynie domowe i inni	16	56	7	20	43
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	20	61	8	11	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	18	60	9	12	75
	sekt. pryw. poza rolnict.	17	60	7	16	210
	prywatnym gosp. rolnym	28	54		18	38
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	10	71	5	15	134
	501-750	11	61	9	19	114
	751-1000	13	60	12	16	127
	1001-1500	16	61	9	14	149
	Powyżej 1500 zł	25	51	9	15	203
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	68	6	17	151
	Średnie	14	62	8	16	434
	Dobre	23	53	8	17	360
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		67	14	19	56
	Raz w tygodniu	16	58	6	20	441
	1-2 razy w miesiącu	14	67	8	11	145
	Kilka razy w roku	20	55	8	17	200
	W ogóle nie uczestniczy	22	59	11	8	103
Poglądy polityczne	Lewica	22	58	9	11	135
	Centrum	20	60	8	12	315
	Prawica	18	62	7	12	262
	Trudno powiedzieć	6	57	6	31	233

Tabela 3

		Czy, Pana(i) zdaniem, nowy rząd Donalda Tuska daje nadzieję na ograniczenie w Polsce skutków kryzysu gospodarczego czy też nie?			Liczba osób
		Daje nadzieję na ograniczenie skutków kryzysu	Nie daje nadziei na ograniczenie skutków kryzysu	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		41	42	17	945
Płeć	Mężczyźni	45	44	11	442
	Kobiety	38	41	21	504
Wiek	18-24 lata	46	45	9	124
	25-34	40	46	14	170
	35-44	41	44	15	153
	45-54	38	46	16	139
	55-64	41	41	18	178
	65 lat i więcej	43	35	23	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	34	44	22	349
	Miasto do 20 tys.	38	44	18	131
	20-100 tys.	44	40	16	198
	101-500 tys.	50	42	9	149
	501 tys. i więcej mieszk.	52	39	9	119
Wykształcenie	Podstawowe	33	43	23	215
	Zasadnicze zawodowe	35	44	20	230
	Średnie	47	42	12	329
	Wyższe	49	39	12	172
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	48	40	13	90
	Średni personel, technicy	57	31	12	35
	Pracownicy adm.-biurowi	43	47	10	47
	Pracownicy usług	41	39	20	65
	Robotnicy wykwalifikowani	42	47	12	118
	Robotnicy niewykwalifik.	44	41	15	50
	Rolnicy	42	36	22	51
	Pracujący na własny rach.	34	58	7	40
Bierni zawodowo	Renciści	31	54	15	61
	Emeryci	42	35	24	215
	Uczniowie i studenci	48	40	13	72
	Bezrobotni	29	57	14	58
	Gospodynie domowe i inni	36	44	19	43
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	44	43	13	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	54	35	12	76
	sekt. pryw. poza rolnict.	41	49	10	211
	prywatnym gosp. rolnym	40	35	26	38
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	34	53	13	134
	501-750	39	43	19	114
	751-1000	36	47	17	126
	1001-1500	43	43	14	149
	Powyżej 1500 zł	53	37	11	202
Ocena własnych war. mater.	Złe	32	51	17	150
	Średnie	36	47	17	434
	Dobre	52	33	15	361
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	29	58	13	56
	Raz w tygodniu	40	40	20	442
	1-2 razy w miesiącu	46	36	18	145
	Kilka razy w roku	43	46	11	200
	W ogóle nie uczestniczy	45	44	11	103
Poglądy polityczne	Lewica	47	45	8	135
	Centrum	42	44	14	314
	Prawica	47	43	10	262
	Trudno powiedzieć	30	39	31	234

Tabela 4

		Czy, Pana(i) zdaniem, proponowane przez premiera Donalda Tuska zmiany są wystarczające, by zrównoważyć budżet i obronić Polskę przed kryzysem, czy też są niewystarczające i trzeba będzie jeszcze szukać dodatkowych oszczędności?			Liczba osób
		Wystarczające	Niewystarczające	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		24	53	23	946
Płeć	Mężczyźni	29	54	17	441
	Kobiety	19	52	29	505
Wiek	18-24 lata	34	50	16	124
	25-34	20	60	19	170
	35-44	24	56	20	153
	45-54	25	51	24	139
	55-64	26	55	19	179
	65 lat i więcej	17	46	37	181
Miejsce zamieszkania	Wieś	20	53	27	348
	Miasto do 20 tys.	18	52	29	131
	20-100 tys.	30	49	21	198
	101-500 tys.	33	52	16	151
	501 tys. i więcej mieszk.	18	64	18	119
Wykształcenie	Podstawowe	21	46	33	216
	Zasadnicze zawodowe	27	48	25	230
	Średnie	23	57	19	328
	Wyższe	23	61	16	173
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	21	62	18	90
	Średni personel, technicy	36	50	14	35
	Pracownicy adm.-biurowi	18	67	15	47
	Pracownicy usług	11	52	37	65
	Robotnicy wykwalifikowani	25	62	13	118
	Robotnicy niewykwalifik.	26	55	19	50
	Rolnicy	25	48	27	51
	Pracujący na własny rach.	23	59	18	40
Bierni zawodowo	Renciści	22	52	27	61
	Emeryci	21	50	29	216
	Uczniowie i studenci	40	40	19	72
	Bezrobotni	32	45	23	58
	Gospodynie domowe i inni	18	47	34	43
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	58	18	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	26	55	19	76
	sekt. pryw. poza rolnict.	23	61	17	211
	prywatnym gosp. rolnym	24	53	23	38
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	22	55	23	134
	501-750	24	51	25	113
	751-1000	22	56	22	127
	1001-1500	24	56	20	149
	Powyżej 1500 zł	26	58	17	203
Ocena własnych war. mater.	Złe	19	46	35	151
	Średnie	24	52	25	433
	Dobre	26	57	16	362
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	22	46	32	56
	Raz w tygodniu	20	53	27	443
	1-2 razy w miesiącu	28	49	23	145
	Kilka razy w roku	32	52	16	200
	W ogóle nie uczestniczy	19	65	16	103
Poglądy polityczne	Lewica	23	62	15	135
	Centrum	27	55	18	315
	Prawica	27	55	18	263
	Trudno powiedzieć	17	43	40	233

Tabela 5

		Czy, Pana(i) zdaniem, rządowi Donalda Tuska uda się te propozycje wprowadzić w życie czy też nie?					Liczba osób
		Rządowi uda się wprowadzić w życie wszystkie te propozycje	Rządowi uda się wprowadzić większość tych propozycji	Rządowi uda się wprowadzić tylko nieliczne z tych propozycji	Rządowi w ogóle nie uda się wprowadzić tych propozycji w życie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		4	28	48	8	12	946
Płeć	Mężczyźni	4	32	48	8	8	442
	Kobiety	4	24	48	8	16	505
Wiek	18-24 lata	1	34	56	6	3	124
	25-34	3	27	55	5	9	170
	35-44	6	31	46	8	10	153
	45-54	3	29	49	8	10	139
	55-64	5	27	52	9	8	179
	65 lat i więcej	4	21	35	12	28	182
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	23	48	8	16	348
	Miasto do 20 tys.	7	21	46	9	16	131
	20-100 tys.	2	32	52	7	7	198
	101-500 tys.	4	28	46	10	12	151
	501 tys. i więcej mieszk.	3	40	47	6	5	119
Wykształcenie	Podstawowe	6	19	41	10	23	215
	Zasadnicze zawodowe	3	28	46	10	13	230
	Średnie	4	29	54	6	7	329
	Wyższe	3	34	49	7	7	173
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	1	33	53	6	7	90
	Średni personel, technicy	3	36	51	3	8	35
	Pracownicy adm.-biurowi	3	41	50	4	2	47
	Pracownicy usług	4	37	40	10	9	65
	Robotnicy wykwalifikowani	4	22	56	12	6	118
	Robotnicy niewykwalifik.		34	49	3	13	50
	Rolnicy	6	35	40	2	18	51
	Pracujący na własny rach.	6	30	45	12	6	40
Bierni zawodowo	Renciści	8	18	47	7	20	61
	Emeryci	5	22	42	11	20	217
	Uczniowie i studenci		37	57	2	4	72
	Bezrobotni	1	19	49	17	14	58
	Gospodynie domowe i inni	10	19	51	3	17	43
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	5	32	55	2	7	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa		29	53	14	4	76
	sekt. prywat. poza rolnict.	3	31	50	9	6	211
	prywatnym gosp. rolnym	8	41	36	2	13	38
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	6	29	45	8	12	134
	501-750	5	19	50	10	15	114
	751-1000	3	21	51	11	14	127
	1001-1500	3	35	46	6	10	149
	Powyżej 1500 zł	2	30	53	7	7	203
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	20	45	14	15	150
	Średnie	4	25	49	7	14	434
	Dobre	2	34	48	6	9	362
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		22	50	14	14	56
	Raz w tygodniu	3	28	46	8	15	443
	1-2 razy w miesiącu	3	29	47	8	14	145
	Kilka razy w roku	7	29	50	6	8	200
	W ogóle nie uczestniczy	4	26	57	10	3	103
Poglądy polityczne	Lewica	5	29	53	6	7	135
	Centrum	4	29	53	7	8	314
	Prawica	4	32	47	10	7	263
	Trudno powiedzieć	4	21	40	9	27	234